

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (публична администрация) в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Изготвил рецензията: проф. д-р Ивалинка Пенчева, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, Стопански факултет, катедра „Стопанско управление“

Автор: Изабела Филипова Йонкова

Тема на дисертационния труд: „Влияние на етичната инфраструктура върху функционирането на организациите от публичния сектор“

Научен ръководител: доц. д-р Евелина Парашкевова - Великова

Основание за представяне на рецензията: заповед № 364 от 28 май, 2024 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов за участие в научно жури по защита на дисертационен труд

I. Общо представяне на дисертационния труд

С представения дисертационен труд „Влияние на етичната инфраструктура върху функционирането на организациите от публичния сектор“ се търси решение на значим за България проблем, кореспондиращ с релационната зависимост между етичната инфраструктура и функционирането на публичния сектор.

Предметът на изследването е насочен към изучаване на степента на изграденост на елементите на етичната инфраструктура в организациите от публичния сектор.

Представеният дисертационен труд е в **обем** от 278 страници от които 189 - основен текст, 27 с използвана литература и 62 страници приложения. В **структурно отношение** е изграден от въведение, изложение, включващо 3 глави, заключение и списък на използваните **литературни източници** – общо 243 източника, от които 104 на кирилица и 139 на латиница. За подсилване на изложението са представени **16 фигури и 10 таблици**. Включени са и **6 приложения**. Налице е съизмеримост между обема на отделните глави.

Предметът на изследването, неговият обем и структура, както и проучените и използвани литературни източници напълно отговарят на установените стандарти за разработване на научен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“

по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (публична администрация).

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Темата на представения за рецензиране научен труд „Влияние на етичната инфраструктура върху функционирането на организациите от публичния сектор“ е свързана с предлагането на решение на актуален за съвременното общество проблем, а именно търсенето на различни методи и механизми за подобряване на етиката в държавната администрация. Предлаганите в дисертационния труд решения на този проблем ще съдействат за отстраняване на такива явления като корупция, конфликт на интереси, злоупотреба със служебно положение и др. Това от своя страна ще допринесе за издигане на имиджа и повишаване на доверието към институциите от публичния сектор в Република България, което прави изследването актуално и значимо.

Изследването е подчинено на основната авторова теза, а именно, че високата степен на изграденост на етичната инфраструктура в организациите от публичния сектор е основа за по-високо качество на изпълняваните работни процеси и допринася за постигането на целите на администрацията.

Във връзка с това е формулирана и **целта** на дисертационния труд - да изследва етичната инфраструктура в цялост и влиянието на нейните елементи, като на базата на интегриран подход да предложи концептуален модел на етична инфраструктура и методика за самооценка на влиянието на етичната инфраструктура върху функционирането на организациите от публичния сектор. Поставените **задачи**, са свързани с постигането на основната цел.

Обект на изследване в предлаганата разработка е етичната инфраструктура в административните структури, част от системата на изпълнителната власт в Република България, а **предметът**, както вече беше посочено по-горе - степента на изграденост на елементите на етичната инфраструктура в организациите от публичния сектор.

Използваната **методология** се основава на редица научноизследователски методи като: тематичен анализ на научна литература, контент анализ на нормативни и стратегически документи, дедукция, индукция, традиция, критичен, сравнителен анализ на научна литература, добри практики и данни от изследвания от вторични източници. Емпиричното проучване се базира на електронна анкетна карта, неструктурирани дълбочинни интервюта и фокус групов дискусия, проведени след широкото анкетно проучване. Данните са анализирани чрез статистически методи. Използвани са

структурен, графичен и корелационен анализ, едномерни и двумерни дескриптивни разпределения. На тази база е структуриран концептуален модел за етична инфраструктура и е предложена методиката за качествена самооценка на влиянието ѝ върху функционирането на организациите от публичния сектор.

Всичко това ми дава основание да направя извода, че актуалността и значимостта на дисертационния труд са добре аргументирани, целите и задачите, - ясно и точно формулирани, а обектът на изследване – реално съществуващ.

По отношение на **разработеността на проблема** на изследователското поле не може да се твърди, че той е нов. В същото време умението на автора да анализира и оценява процеси и дейности в съответствие със заобикалящата среда, води до обобщения и изводи, които са релевантни на обективната действителност. На тази основа той показва собствено разбиране и отношение към разглежданите проблеми и предлага на възможности за тяхното решаване.

Обемът на дисертационни труд (278 страници) и неговото структурно диференциране (въведение, три глави, заключение, използвана литература и приложения) следват утвърдили се стандарт за подобно изследване.

Формулираната **тема** се характеризира с яснота и насочва към разглежданата проблематика.

Въведението е логически правилно построено. В него е обоснована актуалността и значимостта на изследването. Коректно са посочени неговият обект и предмет. Ясно са формулирани изследователската теза, целта на изследването и задачите водещи до нейното постигане. Посочени са и ограничителните условия, при които се реализира изследването.

Първа глава от дисертационния труд е посветена на етиката и етичната инфраструктура в публичния сектор. Характеризират се основите на етичността и моделите на етична инфраструктура в публичния сектор и се представят добри практики на етична инфраструктура. Авторът стига се до извода, че съблюдаването на етичните ценности, стандарти и норми е сложен процес, който невинаги е достатъчен, за да се изгради адекватна етична среда, а тяхното приложение в работата на администрацията е важен атестат за качеството на протичащите процеси и предоставяните публични услуги и следва да бъде подкрепено с различни инструменти и механизми, пряко свързани с развитието на елементите на етична инфраструктура.

Изводите, до които достига авторът в края на първа глава, показват задълбочено познаване на етиката и етичната инфраструктура в публичния сектор.

Втора глава на дисертационния труд е посветена на управленските аспекти на етичната инфраструктура в публичните организации. Последователно се разглеждат въпросите, свързани с нормативната, стратегическата и методологичната рамки, дефиниращи етичността в публичния сектор в България и тяхното отражение в практиката. В тази връзка са анализирани и оценени основните закони и подзаконови нормативни актове в областта на етичността в публичния сектор. Анализирани са рамковите условия за етично функциониране на администрациите, регламентирани в нормативната уредба, свързана с функционирането на публичната администрация. Извършен е контент анализ на по-значимите стратегически документи, които обхващат в различна степен етични въпроси, имащи отношение към функционирането на администрацията, както и на методологичната база на етичността в публичния сектор.

В рамките на тази глава е проведено изследване и са представени резултатите от анализа на влиянието на етичната инфраструктура върху организационното функциониране на организациите от публичния сектор. Показани са и резултатите от проверените със статистически инструментариум хипотези.

В края на тази глава докторантът прави обобщения и достига до изводи, основните акценти, от които са свързани с констатираните дефицити в нормативната, стратегическата и методологична рамки на етичността в публичния сектор и организационните пропуски при изграждането и развитието на елементите на етичната инфраструктура в административните структури, част от системата на изпълнителната власт в България.

В **трета** глава, „Концептуални конструкти на етичната инфраструктура в публичния сектор“, акцентът е поставен върху основни въпроси, свързани с етичното функциониране и възможностите за създаване на подходяща организационна среда. В рамките на тази глава е дефиниран концептуален модел на етична инфраструктура в публичния сектор. Предложена е методика за качествена самооценка на влиянието на етичната инфраструктура върху функционирането на организациите от публичния сектор. Авторът извежда препоръки за подобряване на етичната среда в организациите от публичния сектор. В края на главата са направени изводи и обобщения, които са свързани с възможните интервенции за подобряване на етичната среда в организациите от публичния сектор.

В заключението са представени обобщения, изводи и препоръки, базиращи се на извършеното изследване. Те показват изпълнението на поставените задачи и постигането на формулираната цел.

Посоченото по-горе ми дава основание да стигна до извода, че чрез съдържанието на дисертационния труд е постигнато комплексно изследване на влиянието на етичната инфраструктура върху функционирането на организациите от публичния сектор“.

Доказана е водещата теза, че високата степен на изграденост на етичната инфраструктура в организациите от публичния сектор е основа за по-високо качество на изпълняваните работни процеси и допринася за постигането на целите на администрацията.

За подсилване на изложението, резултатите от изследването и изводите са представени 16 фигури и 10 таблици, които са дело на автора.

Научната езиковата и стиловата редакция на научния труд е прецизно направена. Не са констатирани отклонения от съдържанието, повторения и логически противоречия.

Не са забелязани нарушения на правилата на научната етика, както в дисертационния труд, а така също и в останалите материали, свързани с процедурата по защитата.

Авторефератът е в обем от 35 страници. Той е правилно структуриран и съдържа информация, която отговаря на съдържанието, отразява постигнатите от автора резултати и приносите на дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Първо. Чрез извършения сравнителен анализ на разнovidни мнения за съдържанието на моделите и различните интерпретации за същността на етичната инфраструктура като понятие, съдържателност и проявление, е доказана необходимостта от изграждането на една цялостна и добре функционираща етична инфраструктура, за която към момента няма модел, който да отговори на изискванията на практиката.

Второ. Анализирано е отражението на нормативната уредба, стратегическата и методологична рамка на етичността в публичния сектор в практиката на публичните институции.

Трето. Проведеното емпирично изследване на изградеността на етичната инфраструктура в организациите от публичния сектор в България, осъществено чрез количествени и качествени методи, предоставя задълбочена информация за състоянието

на етичната инфраструктура и влиянието ѝ върху функционирането на публичните организации.

Четвърто. На базата на осъществения сравнителен анализ на съществуващите в научната литература модели на етична инфраструктура, извършения контент анализ на нормативната, стратегическа и методологична рамки на етичността в публичния сектор и проведеното емпирично проучване на изградеността на етичната инфраструктура в организациите от публичния сектор в България са предложени:

- концептуален модел на етична инфраструктура, съдържащ набор от шест формални и един неформален елемент;
- итеративен процес за внедряване на етичните елементи в публичните организации, състоящ се от 8 взаимнообвързани итерации.

Пето. Разработена е методика за качествена самооценка на изградеността на етична инфраструктура в организациите от публичния сектор.

Шесто. Изведени са насоки за подобряване на етичната среда в контекста на обществените функции на публичния сектор, като една част от тях са свързани с подобряване на цялостното функциониране на администрацията, а други са пряко свързани с развитието на елементите на етичната инфраструктура.

Приемам горните приноси като дело на докторанта и считам, че те ще допринесат за оптимизиране етичната инфраструктура на институциите от публичния сектор.

Докторантът представя четири публикации, свързани с темата на дисертационния труд, от които една студия, една статия и два доклада. Публикуваната статия е в издание, реферирано и индексирено в международната база данни Skopus. Двата доклада са разработени в съавторство, а представените студия и статия – самостоятелно. Това показва, че предложените идеи и постигнатите резултати в дисертационния труд са намерили отзвук и признание в специализираната литература.

С представения списък на публикациите, докторантът доказва, че е изпълнил минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по област 3. Социални стопански и правни науки, ПН 3.7 Администрация и управление, като набира 55 точки при необходими 30.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд.

В тази част на рецензията ще си позволя да поздравя докторанта и неговия научен ръководител за избора на темата на дисертационния труд и акуратността при нейното разработване, което обосновава и липсата на критични бележки.

Ще се радвам по време на защитата докторант Изабела Йонкова да представи свое виждане по отношение на елементите на организационната култура на публичните институции, които да са релевантни с предложения концептуален модел на етична инфраструктура.

IV. Обобщено заключение и становище

Въз основа на научния анализ на дисертационния труд на тема „Влияние на етичната инфраструктура върху функционирането на организациите от публичния сектор“ приемам, че той представлява цялостно самостоятелно научно изследване с теоретико-приложен характер по актуален и значим проблем. Категорично считам, че дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни приноси и напълно отговаря на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, посочени в ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение. Това ми дава основание да дам положителна оценка по откритата процедура и да предложа на членовете на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на Изабела Филипова Йонкова по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (публична администрация).“

Дата: 14.06.2024 г.

Рецензент: ..

(проф. д-р Ивалинка Пенчева)